

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Caroli Scribani E Societate Iesv Medicvs Religiosvs De Animorvm Morbis Et Cvrationibvs

Scribanius, Carolus

Antverpiæ, 1618

XIV. Nimia in suorum aliquem fiducia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46194](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46194)

Proderit verò non parum si sibi persuaserit fore, iusto Dei iudicio, ut eos experiatur aduersarios, quorum disciplina relaxatione benevolentiam captauit. Et docuit non semel experientia, docetque in dies, eos acriores hostes passos Superiores, quibus plus indulserunt, ut indulgentiam neglectus, contemptus, detractiones & odia sequantur; dum maiora semper appetit semel gustata libertas, indignaturque ad negata: ut aut omnia concedenda sint, aut violanda amicitia. & ut concesserint omnia, nusquam consistet, gradumque sistet hæc licentia: insurget in ipsum Superiore, nec finem statuet, donec illum munere deiectum viderit. Ultima hæc ferè merces placendi est.

CAPVT XIV.

Nimia in suorum aliquem fiducia.

QVÆ res cum aliorum æmulationem & inuidiam vtrique comparat, tum magnis obnoxia periculis est; ne aut talis animos sibi sumat maiores, aut partem ad se trahat gubernationis, subditorumque à Superiore animos deducat, ac in se transferat; obedientiæ vim infringat, eaque in
geren-

gerendarum rerum actionibus committat, quæ & dedecori Superiori & damno sint, bonoque Religionis nomini non parum derogent. Et ferè videmus tales non postremam ad se gubernationis partem trahere. ita nimirum nimiam fiduciam confurgunt animi, ut omnia sibi concessa arbitrentur, quibus nimio quodam fiducia nexu colligati Superiores sunt.

Non probo diffidentiam in altero extremam: mediocritas laudata: ut neque in omnibus morosa quadam prudentia, nimiamque complacentia tui diffidas; neque prodiga fiducia omnia credas. temperetur fiducia metu, ut nec omnia subtrahas, nec omnia largiaris. Consultumque in primis est, Superiorem in omni etiam probatissimo, viroque aliis maximo, oculos in omnem partem intentos habere. plus tamen uni, quam alteri confidat, in tanta hominum varietate necessum est. Nam & testata unius virtus, prudentia, circumspectio, plus fiducia iure quodam suo deponit. Neque prudens omnes eodem metietur pede, circumspectabit singula, mores omnium, vitam, probitatem, & pro cuiusque talento ea committet, quæ tuto committi posse arbitrabitur.

Ac licet plurima saepe spectata alicuius

vir-

virtutis ac prudentiæ viro committi posse ratio suadeat, ita tamen res instituatur, vt nihil agendarum rerum Superiorē lateat; vt & rationem reddere petentibus possit, & extra sollicitudinem versetur, neque se nimiâ in suorum aliquem fiducia, ignarū in discrimen ac pericula coniectum ferò queratur, viamque inter præcipitia, cū euadendi spes nulla superest, circumspiciet. & sanè rarò quisquam eo conatu res alienas, quo suas tractat, aut deliberationem aut laborem magnitudini parem ad-mouet, cū ex euentu ferè res omnes metiamur; quarum fortunatus infortunatusque exitus cū maximè in Superiorem cadat, magis plerumque illi de propinquo res cordi est, tanquam laudis & vituperationis materies & scopus.

Et nescio quid aliquando interueniat humani, cū laudem omnem videamus accrescere Superiori, laborem omnem esse nostrum, commendationē illius. quæ res negligentiam interdum auget, socordiam nutrit, & mistis aliquando æmulationis aculeis exasperat animum, & ad pœnitenda deducit. ita studio nonnunquam sperata alteri gloria decerpitur, neque exequimur quod licuit, verentes nimirum, ne quantum laudis accedit alteri, tan-
tum

tum decedat nobis: quæ res etiam expro-
fesso in non laudanda non vnum in aliena
reimpulit, non tam odio alterius, quàm
studio amoris laudisq̄ue sui.

Accedit quòd tales agrè postmodum
reuocari ad cõsuetam Religionis normam
reliquorum more possint. Quòd si pergat
Superior vrgere, quæ concessionibus coa-
luerat amicitia, dissoluitur, vertiturq̄ue in
odia amor, & in criminationem Superio-
ris: crescunt deinde suspiciones, & pro fi-
ducia diffidentia nascuntur, mutua de-
mum accusationes & contemptus, præ-
teritarumq̄ue actionum depressiones, &
quæcumque etiam antè cum laude gesta,
in dubiam vocantur fides. Ex fauo nimi-
rum fella & venena suguntur.

Sed neque bene consulitur illi, quem
hac fiducia Superior firmavit: nam & do-
mesticorum reliquis suspectus hic esse in-
cipit, vt etiam consuetudinem illius fu-
giant, familiaritati se subtrahant, minùs
fidenter agant, consilia respuant, dicta fa-
cta q̄ue illius in alium longè ab auctore
sensum trahant, planeq̄ue ingenti apud
omnes diffidentia laboret, actionesq̄; pro-
pè illius omnes etiam probæ in sinistram
rapiantur partem. Ita omnium talis & be-
neuolentiã excidit, & inuidiam in se pro-
uocat,

uocat, in quem nimia Superiorē rapi confidentia senserint: tanquam omnium pendendus sit telis, qui vnus Superioris clypeo protegatur. Familiare malum etiam inter vnus patris sobolem. cum enim profusiore in vnum senserint animo parentem ferri, mutua reliqui conspiratione in vnum feruntur; oppugnanturque ab omnibus, quem nimia patris supra reliquos benevolentia fiducia tegit: maxime cum parentis ille in se affectu elatior, omnia sibi licere arbitratur, & in fratres, vnus vteri & paritatis oblitus, impotentius insurgit, reliquisque negata fidenter sibi assumit, nec iam fratris sed patris in fratres personam assumit. Vix enim humanum est in nimium secundis animum moderari. assurgimus surgente fortuna, & iisdem passibus extollimur, & dispares felicitate, matris licet vberē & sinu pares, caput efferimus, & ad imperia è fortuitis conuolamus, paritatis immemores; priorisque fortunæ oblitus, è sola externa felicitate prerogatiuam metimur. inde iam indignationes, & in vnum caput, tanquam inimicum, hostiles molitiones; nec insidiarum machinationumque finis est, donec penitus euertant, quem Superioris indulgentia efferri supra reliquos viderint.

Quod

Quod dum fit, ingentia partium consurgunt studia, & magna vbique area mutuarum detractionum aperitur, illeque fortunatus censetur, qui socium quaqua demum via gradu turbauerit.

Remedia.

EX paritate in omnes sumenda sunt. Effiet hoc, si par in omnes Superioris feratur amor: si singulos non ob priuata comoda, aut ingeniorum prerogatiuas, sed quod vnius patris Dei, vnius matris Religionis filij sint, amore prosequatur.

Non nouit hæc discrimina Dei amor, nisi ex virtute nata: ac ne tunc quidem palàm aperienda: tacitus apud se potius veneretur hos Superior, committatque ita negotia, vt ipse tamen intentum in omnia oculum teneat.

Neque vni tantùm speciosissima credat, sed aliorum etiam non rarò virtutem experiatur, quando sine damno potest.

Neque cum vno plurimùm sermonem misceat, sed pro re nata varios etiam libes admittat, & vltro etiam prouocet, animetque si quid rectum ab illis factum; ac sicubi erratum, paternè moneat, errorem ostendat; ita tamen vt modum præscribat, quo corrigi ille possit.

Nec

Nec ideo vniuersim à negotiis tales excludat; sed vbi illa commiserit, præmoneat, modumque præscribat. quòd si iam ex præscripto feliciter egerint, laudet illos, & ad maiora hortetur.

Quòd si quem innata prudentia probitasque maioribus dignum suaserit, vt meritò plus illi credi possit & debeat: neque enim omnium par industria, sapientia, solertia, fides, rerumque experientia est; is omni studio deuitet ne qua parte supra reliquos se efferat, ne quid muneris Superioris ad se trahat, ne aliorum se familiaritati subtrahat, ne potiores dignioresque partes assumat. sed contrà rara in omnes benevolentia ac humanitate feratur, inferiora, quæque plus laboris molestiarumque quàm splendoris habeant, vltro sibi deposcat, & oblata cum magna hilaritudine arripiat, illustriora lubens aliis deferat, concedique gaudeat: bene de omnibus, & si potest splendide; de se suisque non nisi modestissimè loquatur, aut vniuersim fileat. errores si qui, vt in humanis solent, occurrant aliorum, aut in totum diluat, aut quantum potest minuat eleuetque, omnibus benignus, vt minimis etiam prout occasio tulerit assuescat, quam etiam studiosè nonnunquam in-

qui-

quirat, ne quis meritò contemptum aut neglectum se ab illo queri aut suspicari possit. Sic fiet vt omnium omnino benevolentia iudicioque, reluctanti etiam potiora omnia deferantur, felicisq; se reliqui arbitrentur, si in rebus suis consilio illius uti possint. tantum in humanis humanitati iuncta modestia valet.

CAPVT XV.

Privata necessitudines & amicitia.

NON sunt hæc signa veri amoris. contingit enim his quod simia, quam cum mater fortius stringit, perimit: ita quos arctiori sibi familiaritatis vinculo Superior innectit, perdit. nam cum in his provocet nimiam fiduciam sui, audaciã, fastum, aliorum contemptum, aliorum etiam in hos offensiones concitat, diffidentias, non inanes sinistras suspiciones, murmurationum ac detractionum non vulgares causas. vt non immeritò talis dicere Superiori possit, *Elevans allisisti me*, ad invidentiã nimirum brevia, ad æmulationum scopulos, ad liuoris vada.

Contingit etiam nonnunquam, vt his moribus dicere liceat præpostero planè

G na-